

رابطه جو روانی - اجتماعی کلاس درس بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مدرسه شهید کرمی شهرستان یاسوج در سال تحصیلی ۱۳۹۸/۱۳۹۹

کامران طلایی^۱

^۱ دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان یاسوج

نویسنده مسئول:

کامران طلایی

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تاثیر جو روانی - اجتماعی کلاس درس بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه های چهارم تا ششم ابتدایی مدرسه شهید کرمی شهرستان یاسوج به روش توصیفی و از نوع تحلیل داده ها بود. جامعه آماری را کلیه دانش آموزان پایه های چهارم تا ششم تشکیل دادند که با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند. جهت گردآوری داده ها از از معدل نیم سال دوم تحصیلی، پرسش نامه انگیزش و پرسش نامه جو روانی - اجتماعی استفاده شد. نتایج تحلیل داده ها نشان دادند که جو روانی اجتماعی کلاس درس بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیرگذار است.

واژگان کلیدی: جو روانی، اجتماعی، انگیزش، پیشرفت تحصیلی.

مقدمه

کلاس درس مکانی است که دانش آموزان ساعت های بیشماری را صرف حضور در آن، تکمیل پروژه ها، دادن امتحانات و ایجاد روابط اجتماعی می کنند. که آنها را به پیشرفت به سوی اهداف مهم زندگی انتقال می دهد. [24]

کلاس به مثابه یک گروه اجتماعی، از افراد مختلفی تشکیل شده است که از نظر تجارب، فرهنگ خاص (خرده فرهنگ) و شخصیت و ابعاد گوناگون دیگری باهم متفاوت هستند. تعامل اعضای کلاس با یکدیگر تا حد زیادی متأثر از جوی است که بر کلاس حاکم است. اگرچه هر کدام از افرادی که در مدرسه مسئولیتی بر عهده دارند؛ و از همه مهم تر معلم، بر جو کلاس تاثیر می گذارند؛ لیکن بیشترین سهم و نقش در این میان متعلق به خود دانش آموزان است. از سوی دیگر هدف اصلی فرایند تعلیم و تربیت (یعنی رشد شخصیت همه جانبه فراگیران) ایجاب می کند که جو مبتنی بر مشارکت، انسجام و صمیمیت بر کلاس حاکم باشد. [4]

محیط و جو حاکم بر یادگیری از عوامل تاثیرگذار در فرایند یاددهی و یادگیری به شمار می رود. [30] فرنچ^۱ و بل^۲ (۱۳۸۵) می نویسند: جو در نتیجه در تعامل میان آموزش دهنده و آموزش گیرنده در بافتی از محیط سازمانی حاصل می شود. بررسی جو روانی - اجتماعی کلاس درس دانش آموزان و رابطه آن با انگیزه و پیشرفت تحصیلی همواره مورد توجه معلمان، مدیران و والدین و تمامی دست اندرکان آموزش و پرورش بوده است.

جو اجتماعی کلاس به عنوان یکی از مهم ترین عوامل موثر بر فرایند یاددهی - یادگیری مطرح است [17]. والبرگ^۳ و هائرتل^۴ (۱۹۸۱) با انجام یک فراتحلیل بر پژوهش های انجام شده در ۸۲۳ کلاس نتیجه گرفتند که وجود رضایتمندی، انسجام و هدفمندی در جو اجتماعی کلاس با عملکرد تحصیلی بالاتر و تعارض و کشمکش کمتر در دانش آموزان همراه است.

یکی از متغیرهای مهم و موثر بر عملکرد تحصیلی و انگیزش که در چند دهه اخیر مورد توجه قرار گرفته است، جو روانی - اجتماعی کلاس می باشد. منظور از جو روانی - اجتماعی کلاس، مجموعه ویژگی های محیطی در داخل سازمان است که چهار بعد بوم شناسی، فرهنگی، محیط یا قلمرو و سیستم اجتماعی را به آن نسبت داده اند [29].

آموزش و پرورش زیربنای توسعه در تمام ابعاد اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می باشد. با بررسی جوامع پیشرفته و بررسی عواملی که در پیشرفت این جوامع نقش داشته اند در می یابیم تمام این جوامع از آموزش و پرورش کارآمد و توانمند برخوردار بوده اند.

انگیزش برای یادگیری و پیشرفت تحصیلی دو موضوع مهم در آموزش و پرورش هستند. روانشناسان و مربیان تعلیم و تربیت از دیرباز به نقش انگیزش در موفقیت و یادگیری دانش آموزان اشاره نموده اند. ایمز^۵ (۱۹۹۲) انگیزه بالا در دانش آموزان را عامل کاهش میزان ترک تحصیل و افزایش سطح موفقیت دانش آموزان می داند. انگیزش به نیروی ایجاد کننده، نگهدارنده و هدایت کننده رفتار گفته می شود [8].

در سال های اخیر با توجه به تغییرات سریعی که در زمینه های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در کشور رخ داده است و این تغییرات بیشتر جوانان و نوجوانان را تحت تاثیر قرار داده است، مسئله تحصیل و پیشرفت تحصیلی اهمیت روز افزونی پیدا کرده است.

عوامل درونی و بیرونی متعددی بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی تاثیرگذارند، از جمله: عوامل فردی، عوامل خانوادگی، تعامل با همسالان، عوامل آموزشی و اجتماعی [10]. از مهم ترین عوامل تاثیرگذار بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی می توان جو روانی - اجتماعی حاکم بر کلاس را نام برد.

پژوهش های متعددی نشان داده است که جو کلاس درس به میزان قابل توجهی بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی اثرگذار است. موچرا^۶ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی نشان دادند جو کلاسی مطلوب باعث انگیزش خواندن و موفقیت تحصیلی می شود. بلوم^۷ (۱۹۹۴) جو کلاس را شرایط، نیروها و انگیزش های بیرونی اعم از عوامل فیزیکی، اجتماعی، فکری و روانی تعریف می کند.

کنت و توبین (۲۰۰۲) عوامل بوجود آورنده جو کلاس را مدرسه، معلمان همکلاسی ها و سایر عوامل مدرسه می دانند. اما در این میان نقش معلمان از دیگر عوامل بسیار برجسته تر می نماید. چنانکه دانش آموزان بیشتر اوقات را در مدرسه سپری می کنند. [6]

بنابر اهمیت جو روانی - اجتماعی کلاس درس بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سوال است که جو روانی - اجتماعی موجود در کلاس درس تا چه اندازه می تواند بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر باشد.

علی نوری، نصرتی، حاتمی و متقی (۱۳۹۴) در پژوهشی که روی ۳۷۷ نفر از دانشجویان دانشگاه اصفهان انجام دادند، دریافتند بین جو و انگیزش تحصیلی رابطه ی معناداری وجود دارد.

1- French

2- Bell

3- Walberg

4- Haertel

5- Ames

6- Mucherah

7- Bloom

عباسی، حجتی و ویسی (۱۳۸۹) در پژوهشی تحت عنوان (رابطه ی بین جو روانی اجتماعی کلاس درس با انگیزش درونی و بیرونی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه ی پنجم ابتدایی شهرستان هرسین) به این نتیجه دست یافتند که بین ادراک از جو روانی اجتماعی کلاس درس با انگیزش درونی و پیشرفت تحصیلی رابطه ی مثبت و معناداری وجود دارد.

البرزی (۱۳۸۹) در پژوهشی که با عنوان (رابطه ی سبکهای ارتباطی با خلاقیت شناختی دانش آموزان براساس باورهای شناختی و انگیزشی آنان) روی ۳۰۰ نفر از دانش آموزان پسر کلاس سوم مقطع ابتدایی شهرستان شیراز انجام داد، نشان داد عامل اصلی برای ایجاد محیط مبتنی بر تایید خود پیروی توسط معلم ارضا دو نیاز تعلق و شایستگی است و احساس تعل همراه با احساس شایستگی بر انگیزش دانش آموز تاثیر به سزایی دارد.

مطالعات زندی (۱۳۸۲) نمایان ساخت کیفیت رابطه ی بین معلم و دانش آموز تا حد زیادی بر روی انگیزه ی یادگیری او تاثیر دارد. در تحقیق دیگری که مدد (۱۳۸۰) روی دانش آموزان انجام داد، این نتیجه به دست آمد که از بین ابعاد جو روانی - اجتماعی کلاس، بعد تکلیف و بعد رقابت قادر به پیش بینی پیشرفت تحصیلی میباشند. نوحی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی انگیزه پیشرفت و رابطه آن با موفقیت تحصیلی در دانشجویان رشته های پزشکی، پرستاری و خدمات درمانی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله گزارش کردند که انگیزه پیشرفت تحصیلی با موفقیت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار دارد.

تمنایی فر و گندمی (۱۳۹۰) در پژوهشی که با عنوان رابطه انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه کاشان در مقطع کارشناسی و به روش توصیفی همبستگی با نمونه ای به حجم ۳۱۴ نفر انجام دادند، گزارش کرده اند که نتایج گویای آن بود که بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی، رابطه معنی داری در سطح ۰/۰۰۱ وجود داشت.

میانگین نمرات انگیزش پیشرفت در دانشجویان دختر و پسر با هم تفاوت آماری معنی دار داشت، به این صورت که انگیزش پیشرفت دختران بیشتر از پسران بود. رابطه بین انگیزش پیشرفت با سن نیز از نظر آماری در سطح ۰/۰۰۵ معنادار بود.

موچرا^۱ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان (بررسی ارتباط بین جو کلاس درس، انگیزش خواندن و موفقیت تحصیلی) روی ۱۰۴ دانش آموز پایه ی هفتم انجام دادند، نتایج حاکی از آن بود، که جو کلاسی مطلوب باعث انگیزش خواندن و موفقیت تحصیلی می شود.

آلن^۲ و گریگوری^۳ (۲۰۱۳) در پژوهشی که با هدف بررسی ارتباط بین تعاملات معلم و دانش آموز و موفقیت در میان دانش آموزان دبیرستانی انجام دادند، دریافتند که ارتباطات معلم و دانش آموزان روی جو روانی اجتماعی کلاس درس تاثیر دارد.

ریان^۴ و پاتریک^۵ (۲۰۱۰) روی ۳۳۰ دانش آموز دبیرستانی پژوهشی انجام دادند که نتایج نشان داد، اگر جو کلاس درس و مدرسه، مسئولیت اجتماعی و فهم انسان را از جهان افزایش دهند، علاقه و انگیزه ی تحصیلی آنها بیشتر شده و لذت و تعهد بیشتری نسبت به یادگیری در خود به وجود میآورند.

دانلیسون^۶ (۲۰۱۰) در پژوهش خود که روی کودکان ۱۳ تا ۱۵ انجام داده بود به این نتیجه رسید حمایت عاطفی و روابط حمایتی درون مدرسه به طور مثبت باعث رضایت از زندگی و انگیزش دانش آموزان میشود.

پاتریک^۷ و همکاران (۲۰۰۷) در مطالعه ی خود به بررسی ارتباط بین جو کلاس درس، انگیزه و تعامل بین دانش آموزان پایه ی پنجم پرداختند، که دریافتند حمایت معلم جو کلاسی را به وجود می آورد که باعث پیشرفت تحصیلی، نظم و انگیزه میشود.

برخی از محققان مانند فرایزر^۸ و فیشر^۹ (۱۹۸۹) نیز به بررسی رابطه ی بین جو روانی کلاس و موضوعات درسی، اندازه ی کلاس، پایه ی تحصیلی، نوع مدرسه و ویژگیهای مرتبط با مدرسه پرداخته اند. پژوهشها نشان میدهند که عوامل روانی- اجتماعی حاکم بر کلاس درس نقش مهمی در حل مشکلاتی مانند ترک تحصیل، غیبت از کلاس، اندوه و افسردگی دانش آموزان، برخورد و تنشهای کلاسی، وظیفه گرایی و رقابت یا رفاقت کلاسی به عهده دارند [15].

10- Mucherah

2- Allen

3- Gergory

4- Ryan

5- Patrick

6-Daneilsen

7-Patrick

8-Fraser

9-Fisher

کامیش^۱ و همکاران (۲۰۱۰) مشاهده کردند که نگرش مثبت داشتن نسبت به محیط فیزیکی و جو روانی - اجتماعی کلاس با عملکرد تحصیلی ارتباط مثبت و معنا دار دارد. آنها نتیجه گیری کردند که مناسب بودن محیط فیزیکی و جو روانی - اجتماعی کلاس، تاثیرات و پیامدهای قابل توجهی را در دانش آموزان ایجاد میکند.

روش تحقیق

این پژوهش بر حسب نحوه گردآوری داده ها در ذیل طرح های توصیفی است که به روش همبستگی انجام گرفته است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان پایه های چهارم تا ششم دبستان شهید کرمی شهرستان یاسوج می باشد که در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ مشغول به تحصیل بوده اند که شامل ۹۰ دانش آموزان است. در این روش از روی نمونه گیری تصادفی انتخاب شد به این صورت به دانش آموزان یک عدد اختصاص داده شد سپس با قرعه کشی تعداد ۴۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. شیوه اجرا به صورت انفرادی و محل اجرا در کلاس های درسی دانش آموزان بود. قبل از ارائه پرسشنامه توضیحاتی راجع به نحوه پاسخ دهی به سوالات و هدف پژوهش به دانش آموزان ارائه گردید. مدت زمان صرف شده برای پاسخگویی به سوالات از سوی افراد به طور تقریبی بین ۱۰ تا ۲۰ دقیقه در نوسان بود. بعد از جمع آوری پرسشنامه ها کار نمره گذاری انجام شد. پس از گردآوری اطلاعات، داده ها به صورت کمی تعریف شده و توسط نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت بدین منظور ابتدا با استفاده از شاخص های آمار توصیفی، اطلاعات توصیفی آزمودنی ها از قبیل میانگین، انحراف، معیار، حداقل و حداکثر نمره، ترسیم جدول های توزیع فراوانی ارائه گردید. در ادامه آمار استنباطی آزمون نرمال بودن داده ها شامل آزمون همبستگی پیرسون و نتایج رگرسیون چندگانه (همزمان) شد.

ابزار پژوهش

به منظور جمع آوری اطلاعات مربوط به متغیرهای مختلف پژوهش حاضر از پرسشنامه جو روانی-اجتماعی کلاس فریزر و همکاران ۱۹۹۵، پرسشنامه انگیزش و برای پیشرفت تحصیلی نیز معدل پایان سال دانش آموزان لحاظ گردید.

پرسشنامه جو روانی اجتماعی کلاس:

برای بررسی جو روانی- اجتماعی کلاس، از مقیاس جو روانی کلاس من (فرایزر و همکاران، ۱۹۹۵) استفاده شد. این مقیاس مشتمل بر ۲۰ گویه است که هر کدام به صورت جمله ای خبری بیان شده است. این مقیاس دارای ۴ بعد فرعی است (اصطکاک، انسجام، انضباط و رقابت). روش نمره گذاری مقیاس بدین صورت است که به صورت طیف لیکرت از ۱ (هیچ وقت) تا ۳ (همیشه) نمره گذاری میشود. در این پرسشنامه گویه های شماره ۵ و ۲۰ به صورت معکوس نمره گذاری میشوند. نمره بالا در بعد اصطکاک، میزان ناهماهنگی یا رفتار غیردوستانه دانش آموزان را با همکلاسیها نشان میدهد، نمرات بالا در بعد انسجام، ناظر به میزان تعلق، افتخار و وابستگی شاگردان به یکدیگر و کلاس است، نمرات بالا در بعد انضباط به این موضوع مربوط میشود که دانش آموزان تاچه حد تکالیف و وظایف کلاسی خود را به موقع و کامل انجام می دهند و در امور کلاسی مشارکت مینمایند. نمرات بالا در بعد رقابت، بیانگر رقابت بالا بین دانش آموزان کلاس است.

برای هر کدام از ابعاد پنج گویه ارائه شده است. به منظور جلوگیری از پاسخهای جهت دار، گویه های هر کدام از ابعاد دیگر به صورت ترکیبی ارائه شده است، به نحوی که نظم و ترتیب خاصی در شماره گویه ها با توجه به ابعاد چهارگانه، مشاهده نمی شود. ابزار مذکور، در آغاز توسط فرایزر و همکاران (۱۹۸۵)، برای بررسی جو روانی کلاس ابداع شد. بعد از آن سایر پژوهشگران (گو، یانگ و فرایزر، ۱۹۹۵) در فرهنگ های مختلف از این مقیاس استفاده کرده اند. این مقیاس توسط حسین چاری (۱۳۸۰) به فارسی ترجمه شد و در نمونه ای از دانش آموزان دوره راهنمایی انطباق و هنجاریابی آن انجام یافت و با استفاده از روش تحلیل عوامل، چهار بعد پیش گفته در مقیاس مذکور به صورت چهار عامل اصلی در نظر گرفته شدند. این عوامل، هر کدام به عنوان یک مقیاس فرعی در کل مقیاس جو روانی- اجتماعی کلاس مطرح هستند. ضریب پایایی برای کل مقیاس در انطباق اولیه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمده است. همچنین مدد (۱۳۸۰) مقیاس مذکور را مورد استفاده قرار داده است و ضریب پایایی بازآزمایی با فاصله ی زمانی دو هفته را برای کل مقیاس ۰/۷۷ گزارش نموده است. شواهد کافی مربوط به روایی گویه های این مقیاس در دو پژوهش فوق (حسین چاری، ۱۳۸۰؛ مدد، ۱۳۸۰) ارائه گردیده است.

پرسشنامه انگیزش

مقیاس هارتر از محدود مقیاسهای انگیزشی است که در مقطع ابتدایی کاربرد دارد و هدف آن بررسی انگیزش تحصیلی در بین دانش آموزان میباشد. این مقیاس از معروفترین مقیاسهایی است که تفاوت های فردی را در دو بعد انگیزش درونی و بیرونی می سنجد. این مقیاس دارای

۳۳ سؤال و ۲ خرده مقیاس انگیزش درونی (۱۷سوال) و انگیزش بیرونی (۱۶ سؤال) میباشد که براساس طیف ۵ درجه ای لیکرت از هیچ وقت تا تقریباً همیشه توسط هارتر (۱۹۸۰-۱۹۸۱) تنظیم شده است.

پرسش هایی که این مؤلفه ها را می سنجد در جدول ۳-۱، گزارش شده است. بحرانی (۱۳۸۸) این پرسشنامه را اصلاح و پایایی مقیاس اصلاح شده ی هارتر را به دو شیوه ی بازآزمایی و ثبات درونی بررسی کرد. ضریب آلفا و بازآزمایی مقیاس کلی انگیزش درونی به ترتیب ۰/۸۵ و ۰/۸۶ و مقیاس کلی انگیزش بیرونی ۰/۶۹ و ۰/۸۱ بوده که با توجه به تعداد کم سؤالها در هر زیرمقیاس، ضرایب رضایت بخش است و همه ی ضرایب بازآزمایی در سطح ۰/۰۰۱ معنادار بوده است. بحرانی (۱۳۸۸) روایی این پرسشنامه را از طریق روایی سازه بررسی کرد و آن را مورد تایید قرار داد، همچنین روایی پیشبین پرسش نامه از طریق همبستگی معنی دار بین انگیزش درونی با گزارشهای معلم از انگیزش درونی تایید شد.

یافته ها

در بخش اول اطلاعات توصیفی آزمودنیها در قالب جدول و نمودار ارائه گردیده است سپس نتایج تحلیل استنباطی داده ها برای آزمون فرضیه های پژوهش ارائه شده است.

اطلاعات توصیفی گروه نمونه

فراوانی گروه نمونه بر اساس معدل

در جدول و نمودار شماره ۱-۴ فراوانی گروه نمونه به تفکیک معدل ارائه شده است.

جدول ۱. فراوانی و درصد گروه نمونه براساس معدل

متغیر	فراوانی	درصد
خیلی خوب	۲۱	۵۲٪/۵
خوب	۱۴	۳۵٪
نیاز به تلاش بیشتر	۵	۱۲٪/۵
جمع	۴۰	۱۰۰

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود نسبت معدل خیلی خوب به خوب و نیاز به تلاش بیشتر در بین افراد نمونه بیشتر بوده است به عبارتی بیشتر حجم نمونه دارای معدل خیلی خوب بودند.

فراوانی گروه نمونه بر اساس پایه تحصیلی

جدول ۲. فراوانی و درصد گروه نمونه براساس پایه تحصیلی

پایه تحصیلی	فراوانی	درصد
چهارم	۱۵	۳۷٪/۵
پنجم	۱۱	۲۷٪/۵
ششم	۱۴	۳۵٪
جمع	۴۰	۱۰۰

یافته های توصیفی متغیرهای پژوهش

جدول ۳. یافته های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	کمترین نمره	بیشترین نمره	میانگین	انحراف استاندارد
انگیزش	۴۰	۷۷	۱۰۱	۹۰/۲۵	۷/۱۰
پیشرفت تحصیلی	۴۰	۱	۳	۲/۴۰	۰/۷۰
جو روانی - اجتماعی	۴۰	۲۹	۴۴	۳۷/۴۰	۳/۸۰

همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می کنید میانگین انگیزش ۹۰/۲۵، پیشرفت تحصیلی ۲/۴۰ و جو روانی - اجتماعی ۳۷/۴۰ می باشد.

بررسی استنباطی داده های پژوهش

جدول ۴. نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده ها

متغیر	تعداد	کولموگروف - اسمیرنوف	Sig
انگیزش	۴۰	۰/۸۱۵	۰/۵۲۱
پیشرفت تحصیلی	۴۰	۲/۰۶۴	۰/۰۰۰
جو روانی - اجتماعی	۴۰	۰/۸۸۱	۰/۴۲۰

برای بررسی سوال ها و فرضیه های پژوهش ابتدا باید نرمال بودن یا نبودن داده ها مشخص شود. از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف به منظور مشخص کردن نرمال بودن توزیع داده های یک متغیر استفاده می شود. پس از تحلیل SPSS در برونداد آزمون کولموگروف-اسمیرنوف اگر آزمون معنی دار بود یعنی p کوچک تر $۰/۰۵$ بود به معنی این است که توزیع نرمال نسبت و باید از آزمون ناپارامتریک استفاده شود بنابراین اگر نتیجه این آزمون معنی دار نباشد امکان استفاده از آزمون های پارامتریک وجود دارد همانطور که در جدول ۴ مشاهده می گردد برابر نتایج آزمون فوق برای نمره جو روانی - اجتماعی کلاس پیشرفت تحصیلی معنادار نیست بنابراین این سه متغیر دارای توزیع نرمال هستند و می توان از آمارهای پارامتریک برای تحلیل استفاده کرد.

ماتریس همبستگی پیرسون

به عنوان پیش نیاز انجام تحلیل های رگرسیونی و همچنین به منظور ارائه تصویر روشن تری از ارتباط میان متغیرهای پژوهش، همبستگی آنها محاسبه شد. ماتریس همبستگی بین متغیرهای مورد مطالعه در جدول ۴-۵ آورده شده است .

جدول ۵. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	انگیزش	پیشرفت تحصیلی	جو روانی اجتماعی
انگیزش	۱	**۰/۶۸۲	**۰/۷۵۸
پیشرفت تحصیلی	**۰/۶۸۲	۱	**۰/۷۸۵
جو روانی - اجتماعی	**۰/۷۵۸	**۰/۷۸۵	۱

همانگونه که جدول ۴-۵ نشان می دهد بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی ($r = ۰/۶۸۲, p < ۰/۰۱$) ، انگیزش و جو روانی - اجتماعی ($r = ۰/۷۵۸, p < ۰/۰۱$) ، پیشرفت تحصیلی و جو روانی - اجتماعی ($r = ۰/۷۸۵, p < ۰/۰۱$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

تحلیل رگرسیون

فرضیه اول تحقیق: بین جو روانی - اجتماعی کلاس درس و انگیزش رابطه‌ی معنا دار وجود دارد.

جدول ۶. خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون (فرضیه اول)

منابع تغییر	مجموع	میانگین مجذورات	F	df	R	R ²	سطح معنادارای
رگرسیون	1131/542	1131/542	51/191	1	0/758	574/	0/000
باقی مانده	839/958	22/104		38			
کل	1971/500			39			

برای پیش بینی متغیر ملاک (جو روانی - اجتماعی) توسط متغیر پیش بین (انگیزش) از مدل رگرسیون استفاده شد. نتایج نشان داد که مدل مورد استفاده شده با $F = 51/191$ معنا دار است.

فرضیه دوم تحقیق: بین جو روانی - اجتماعی کلاس درس و پیشرفت تحصیلی رابطه معنا دار وجود دارد.

جدول ۷. خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون (فرضیه دوم)

منابع تغییر	مجموع	میانگین مجذورات	F	df	R	R ²	سطح معنادارای
رگرسیون	12/063	12/063	60/817	1	0/785	615/	0/000
باقی مانده	7/537	0/198		38			
کل	19/600			39			

برای پیش بینی متغیر ملاک (جو روانی - اجتماعی) توسط متغیر پیش بین (پیشرفت تحصیلی) از مدل رگرسیون استفاده شد. نتایج نشان داد که مدل مورد استفاده شده با $F = 60/817$ معنا دار است.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول پژوهش

بین جو روانی - اجتماعی کلاس درس و انگیزش دانش آموزان رابطه معنا داری وجود دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده می توان نتیجه گرفت که بین جو روانی - اجتماعی کلاس درس و انگیزش دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. به عبارتی دیگر جو روانی - اجتماعی کلاس بر انگیزش دانش آموزان برای تحصیل تاثیر دارد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش ریو (۲۰۰۹) که نشان داد رفتار معلم ایجادکننده ی جو کلاسی است که بر انگیزش درونی، علاقه و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر دارد، سانجر و گانگورن (۲۰۰۹)، موچرا و همکاران (۲۰۱۴)، ریندی و همکاران (۲۰۱۵) که نشان دادند جو کلاس درس قادر به پیش بینی انگیزش تحصیلی است همخوان است.

میدگلی و اردن (۲۰۰۱) در پژوهش خود عنوان کردند که درک و تصویر دانش آموزان از تعاملات حاکم بر محیط کلاس درس، که شامل روابط دانش آموزان با هم و دانش آموزان با معلم آنها می شود با چگونگی انگیزش تحصیلی آنها در ارتباط است. عباسی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی تحت عنوان (رابطه ی بین جو روانی اجتماعی کلاس درس با انگیزش درونی و بیرونی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه ی پنجم ابتدایی شهرستان هرسین) به این نتیجه دست یافتند که بین ادراک از جو روانی اجتماعی کلاس درس با انگیزش درونی و پیشرفت تحصیلی رابطه ی مثبت و معناداری وجود دارد. در این زمینه لی (۱۹۸۹) در مطالعه ای که در مدارس کاتولیک انجام داده است، نشان داد که وجود محیطی انسان دوستانه، توأم با توجه و ایجاد آرامش برای یکدیگر منجر به افزایش انگیزه ی یادگیری در دانش آموزان می گردد و تاثیرات بسیار مثبتی برای همه آموزندگان دارد حتی برای دانش آموزانی که با شکست های تحصیلی متعددی روبه رو شده اند. همچنین وانگ و هارتل (۱۹۹۴) نیز نشان داده اند که جو کلاس به ابعاد اجتماعی روانشناختی بستگی دارد و اگر خوب باشد، باعث افزایش مشارکت دانش آموزان، کاهش رفتارهای مخرب و استفاده مناسب از زمان آموزشی می شود. با توجه به یافته ها می توان این گونه تبیین نمود که افراد در محیط های صمیمی بهتر ارتباط برقرار کرده و احساس آرامش می کنند در نتیجه علاقه به حضور در آن مکان و به دنبال آن در سطح بالاتر انگیزش تحصیلی آنها افزایش میابد.

فرضیه دوم پژوهش

بین جو روانی - اجتماعی کلاس درس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده می توان نتیجه گرفت که بین جو روانی - اجتماعی کلاس درس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. یعنی جو روانی - اجتماعی مطلوب کلاس درس سبب پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می شود. نتایج تحقیق انصاری (۱۳۷۴) نشان داد که بین ادراک . انتظار دانش آموزان از جو روانی - اجتماعی کلاس با پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق بیکائی منیع (۱۳۷۴) حاکی از این است که بین جو روانی - اجتماعی کلاس درس و پیشرفت تحصیلی آنان رابطه وجود دارد.

چنگ (۱۹۹۶) در تحقیقی به این نتیجه رسید که جو کلاس و سبک مدیریت کلاسی معلم با پیشرفت تحصیلی رابطه دارد. بیک (۲۰۰۳) نشان داد ۷ خرده مقیاس جو کلاس رابطه معناداری با پیشرفت تحصیلی داشتند. و جو کلاس پیش بینی کننده خوبی برای پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می باشد.

ساکسنا (۱۹۹۵) نیز در تحقیق خود به این نتیجه رسید که از میان عوامل آموزشی متغیرهای جو کلاس و ویژگی های معلم در مقایسه با منابع (امکانات فیزیکی و آموزشی) سهم بیشتری در پیشرفت تحصیلی دارند.

نتایج تحقیقات ذکر شده با یافته های این پژوهش همخوانی دارند و بر این اساس می توان نتیجه گرفت که بین جو روانی - اجتماعی کلاس درس و پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد.

محدودیت های پژوهش

هر پژوهشی در ارتباط با روش پژوهش، افراد آزمودنی، مسائل زمانی، مکانی و مالی محدودیتهای خاص خود را دارد. محدودیتهای پژوهش حاضر به شرح زیر است.

➤ نتایج پژوهش محدود به دانش آموزان پایه های چهارم تا ششم شهرستان یاسوج می باشد و احتمالاً قابل تعمیم به مقاطع تحصیلی و مناطق آموزشی دیگر نمی باشد.

➤ حجم زیاد سوالات پرسشنامه ها برای دانش آموزان ابتدایی، یکی دیگر از محدودیت های پژوهش بوده اسطت که باعث خلل در پاسخگویی می شد که پژوهشگر با دادن فاصله ی زمانی حین پرکردن پرسش نامه ها به دانش آموزان، این محدودیت را تا حدودی برطرف کرد.

➤ عدم همکاری برخی دانش آموزان و ناقص پرکردن پرسش نامه ها

پیشنهادهای پژوهش

گزارش هر پژوهشی به امید ادامه یافتن راه تحقیق و پژوهش در مورد آن موضوع و بهره برداری کاربردی از یافته های آن، نگارش و به جامعه ی پژوهشگران و دست اندرکاران مرتبط با موضوع، ارائه می شود، بنابراین لازمه ی هر گزارش پیشنهادهایی است که این امور را تسهیل کند. در این بخش نیز پیشنهادهای پژوهشی و کاربردی برای استفاده ی پژوهشگران و دست اندرکاران امر آموزش کودکان و مسئولین آموزش و پرورش ارائه شده است.

۱- این پژوهش در مقاطع تحصیلی دیگر هم انجام شود.

۲- مطابق یافته های پژوهش و با توجه به اهمیت جو کلاس درس، پیشنهاد می شود پژوهش هایی در جهت شناخت بیشتر عوامل مؤثر بر جو کلاس درس انجام شود.

۳- به مربیان و اساتید پیشنهاد میشود با فراهم کردن جوی مناسب، همراه با ارتباط متقابل و مناسب زمینه را برای افزایش انگیزش و پیشرفت تحصیلی فراگیران فراهم کنند.

مراجع

۱. البرزی، محبوبه، "رابطه ی سبکهای ارتباطی با خلاقیت شناختی دانش آموزان براساس باورهای شناختی و انگیزشی آنان. روانشناسی معاصر"، ۱۳۸۹، ۵(۰): صفحات ۳۳-۴۳
۲. البرزی، محبوبه (۱۳۸۹) آزمون نقش واسطه ای باورهای اسنادی برای ادراک کودکان از والدین و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان مقطع ابتدایی. روشها و مدلهای روانشناختی، ۹(۳): ۹۷-۹۹.
۳. تمنایی فر، محمدرضا؛ گندمی، زینب "رابطه انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان" فصلنامه راهبردهای آموزش، دوره ۴، شماره ۱، بهار ۱۳۹۱، صفحات ۱۹-۱۵
۴. حسین چاری، مسعود و خیر، محمد، "بررسی جو روانی اجتماعی کلاس به عنوان یکی از ابعاد فرهنگ مدرسه"، مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ۱۳۸۱، ۳(۴): ۴۰-۵۰
۵. حجت انصاری، ا، "بررسی تاثیر جو روانی - اجتماعی کلاس بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان"، مجله روانش شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۴، سال دوم، شماره ۴-۱
۶. داوودی، محمد (۱۳۸۶) نقش معلم در تربیت دینی، پژوهشکده ی حوزه و دانشگاه.
۷. زندی، احمد، ۱۳۸۲، "رابطه ی صمیمانه معلم و دانش آموز"، ماهنامه رشد دانش آموز. (۱۷۸)
۸. سیف، علی اکبر، روانشناسی پرورشی. چاپ اول، تهران: انتشارات آگاه، ۱۳۸۷
۹. علی نوروزی، رضا، نصرتی، کمال، حاتمی و متقی، زهره، "بررسی رابطه ی بین جو دانشگاه با انگیزش تحصیلی دانشجویان ارتباطی، مشارکتی، دانشجوی محوری، معنوی فرهنگی در دانشگاه"، ۱۳۹۴
۱۰. کاوسی، جواد، فراهانی، محمدتقی، کدیور، پروین، هومن، عباس، شهرآرای، مهرناز و فرزاد، ولیاله (۱۳۸۶). مطالعه عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر دبیرستانهای سراسر کشور، فصلنامه علمی- پژوهشی روانشناسی دانشگاه تبریز، ۹(۰): ۹۵-۹۲۹.
۱۱. مدد، احمد رضا، "بررسی جو روانی - اجتماعی کلاس و پیشرفت تحصیلی در درس ریاضی"، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، ۱۳۸۰
۱۲. نوحی، سیما، حسینی، سیدمرتضی، رخساری زاده، حمید، صبور، امین، علیشوری، غلامحسین، "بررسی انگیزه پیشرفت و رابطه آن با موفقیت تحصیلی در دانشجویان رشته های پزشکی، پرستاری و خدمات درمانی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله"، مجله طب نظامی، پاییز دوره ۱۴، شماره ۳، ۱۳۹۱
13. Allen, J., Gregory, A., Mikami, A., Lun, J., Hamre, B. & Pianta, R. (2013). observation of effective teacher-student interactions in secondary school classrooms: Predicting
14. Ames, C.(1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. Journal of educational psychology, 84(3), 261- 271.
15. Brookover, W. B. (1982). Creating effective schools: An inservice program for enhancing school learning climate and achievement. Holmes Beach, FL: Learning Publications, 33, 340-353
16. Danielsen, A. G., Wiium, N., Wilhelmsen, B.U., & Wold, B. (2010). Perceived support provided by teachers and classmates and students' self-reported academic initiative.
17. Fraser, B.J., Fisher, D. (1989). Predicting Students Outcomes From Their Perception Of Classroom Psychology Environment. American Educational Research Journal, 20, 191-120
18. French, V and S, Bell (2006). Changing Management in Organization. Translated by Mahdi Alvani and Hassan Danaee Fard, Tehran: Safar Publication, 21 Edition.
19. Haertel, G. Walberg, H.J. & Haertel, E. H. (1981). Socio- psychological environments and learning: A quantitative synthesis. British Educational Research, 7, 27-36.
20. Kamish, O., Che, N., Che, A., & Lilia, H. (2011). Student perception of The Physical and Psychological Science Laboratory Environment in Malaysia: Comparison across Subject and school Location. Procedia Social and Behavioral Research, 15 (2011), 1650-1655

21. Lee, J.Q., (1989). The relationship between future goals and achievement goal orientations: An intrinsic-extrinsic motivation perspective. *Journal of Contemporary Educational Psychology*, 1-16.
22. Mucherah, W. Finch, H. Smith, V. (2014). Exploring the Relationship between Classroom Climate, Reading Motivation, and Achievement: A Look in to 7th Grade Classrooms. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 8(1), 93-110
23. Patrick, H., Ryan, A. M., & Kaplan, A. (2007). Early adolescents' perceptions of the classroom social environment, motivational beliefs, and engagement. *Journal of Educational Psychology*, 99(1), 83-98.
24. Pekrun, R. (2006). The Control – Value Theory of Achievement Emotions : Assumptions . Corollaries , and Implications for Educational Research and Practice . *Educational Psychology Review* ,18. 315-341
25. Reindi, M; V. Berner, A. Scheunpflug, H. Zeinz, M. Dresel (2015). Effect of Negative Peer Climate on the Development of Autonomous Motivation in Mathematics. *Learning and Individual Differences*, 38, 68-75.
26. Ryan, R. M., & Prik, P. H. (2010). The classroom social environment and changes in adolescents motivation and engagement during middle school. *School Psychology International*. 31, 312-328.
27. Saks, A. M. (1995). Longitudinal field investigation of the moderating and mediating effects of self - efficacy on the relationship between training and new comer adjustment. *Journal of Applied Psychology*, 80, 211-225.
28. Sunger, S. & Gunggoren, S. (2009). The role of classroom environment perceptions in self-regulate learning and science achievement. *Elementary Education Online*, 8(3), 883-900.
29. Tagiuri, R. (1968). The concept of organizational climate. In R. Tagiuri and G. H. Litunin, *organizational climate: Exploration of a concept*. Boston: Harvard University press.
30. Varma, R : E , Tiagi (2005) . Determining the Quality of Educational Climate across Multiple Undergraduate Teaching Sites Using the DREEM Inventory . *BMC Med Educe*, 21: 8
31. Wang, M. C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1993-1994). What helps student a Learn. *Education leadership*, 51(4), 74-79.